

NYHETSBREV Nr . 7

NAS

Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr

Leder

Sommeren er over og det er på tide å ta fatt i de store oppgaver som ligger foran oss i NAS. Vi har desverre måttet utsette høstkurset, både fordi det har vært vanskelig å få tak i forelesere og fordi det kræsjet med et kurs med Anders Hallgren i Drammen. Men vi kommer sterkt tilbake i november, les senere i brevet.

Internettsiden er fremdeles på www.nas.rett.no

Vi har fått et nytt medlem av redaksjonen, Maj-Brit Iden har sagt seg villig til å ta i et tak. Neste nyhetsbrev ventes i november-desember, og redaksjonen ønsker innlegg og forslag til stoff. Dette savnes sterkt, og vi satser på at Maj-Brits journalistiske sans får oss inn på et nytt spor. Innlegg sendes innen 31. oktober til: Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr, Postboks 1109, 1502 MOSS, eller helst leder@nas.rett.no . Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg

Som dere ser har vi endelig fått oss postboksadresse!

På grunn av kopieringskostnader/frankeringsutgifter håper vi at alle som har e-post, bruker dette som kommunikasjonsmetode. Dette gjelder spesielt nyhetsbrevet, og vi ønsker at alle som får tilsendt dette i posten, og som ønsker det per e-post å gi beskjed til eeskelan@online.no eller leder@nas.rett.no

Third international congress on veterinary behavioural medicine (ticvb)\ wsava kongress

Referat: av Gry Eskeland

Introduksjon

I august var 3 medlemmer av NAS en tur I Canada for å lytte på verdenstoppen av forelesere innen “veterinary behavioural medicine”. Det var Renate Grotle Nydal, Torstein og Gry Eskeland. Jeg (Gry) har fått gleden av å meddele noen av inntrykkene vi fikk og noe av det nye innen feltet.

Det var 24 forelesninger I løpet av to dager av ticvb, pluss en hel dag med behavioural medicine ved WSAVA, og en hel dag med smådyrvelferd. Ganske bra I løpet av en 5 dagers kongress!

Forelesningene

Play signals

Nicola Rooney har i en lengre tid sett på lek mellom hund og menneske, og tidligere har hun funnet at det ikke er noen assosiasjon mellom det å vinne en dralek og dominans hos “normale hunder”. Forklaringen hennes har vært at hunden oppfatter at det er lek og derfor ikke ser det som en konfliktfull situasjon. I den siste undersøkelsen hennes har hun derfor spurt 2 viktige spørsmål:

Hvordan signaliserer mennesker lekaterferd til hunden?
Reagerer hunden på disse signalene ved å leke?

Ved intervju og video har hun evaluert 46 leke-signaler hos 21 eiere og sett på hvilke som faktisk utløser lekaterferd hos hunden. I første omgang observerte hun og noterte de forskjellige signalene. 35 av signalene ble brukt av 3 eller flere av eiere. Noen av eierne brukte signaler som aldri utløste lek, men som allikevel ble gjentatt med det som formål. Disse var å løfte hunden opp, kysse hunden og "late som" bjeffing. Andre hundeeiere hadde veldig særegne måter å signalisere på, som kun deres egen hund ville reagere på. De mest effektive signalene var å bruke kroppen, deretter stemmen og minst effekt var fysisk kontakt med hunden.

Videre testet hun hvor effektiv noen av disse lekesignalene var på 20 labrador retrievere. Konklusjonen hennes var at de mest effektive var å hoppe fremover mot hunden, å bøye seg frem som i en lekestilling (play bow), eller springe etter/la hunden springe etter seg. Hun prøvde også med disse signalene i kombinasjon med vokalisering (hvissing, oppmuntrende) og fant at dette økte sjansen for lek.

I konklusjonen nevner hun at videre arbeid må til, og spesielt interessert er hun i å finne ut om en grunn til dominans-relaterte problemer er enten at eieren ikke viser lekesignaler eller at lekesignalene blir misforstått av hunden. Resultatene hun har funnet er tildels ting som vi vet fra vår daglige omgang med hunder, men det kommer også avvikende observasjoner. Både det at noen personer utvikler sine egne signaler og at flere mennesker bruker signaler som aldri frembringer lek hos hunden er interessante. Hva er grunnen til den siste observasjonen, hvilken læringsteoretisk forklaring kan vi finne på dette? Det blir månedens quiz... svar sendes redaksjonen.

Aggression panel

Mandag kveld var det duket for et møte om hundelover i de ulike land, spesielt lov om farlige hunder, der representanter for ulike land på forskjellige kontinent var invitert. Selv om vi hadde vist vår interesse for møtet og bedt om å få være med, ble vi ikke invitert. Dette ble vi lei for, og prøvde å snakke oss inn, slik at vi kunne være "fluer på veggen". Det ble desverre ikke mulig. Vi håper fremdeles å få lov å være med i gruppen videre, og er i forhandling med gruppens ledere, med den argumentasjon at Norge er i ferd med å vedta en ny lov.

Konklusjonene fra møtet ble presentert på hovedmøtet, og de viktigste konklusjonene var:
Vi må samarbeide internasjonalt, for å hjelpe til faglig begrunnede lover.
Vi må samarbeide på forskningsnivå, for å få data om hvem og hva som er farlig eller ikke.

Det vi trenger å vite er hva risikofaktorene er for at en hund skal bli aggressiv, om rasen er relevant i spørsmålet og om det er mulig å identifisere "farlige hunder". Hypotesen de ønsker å jobbe ut ifra er at hunderasen ikke er en prediktor for om hunden vil utvikle aggresjon eller ikke. Planen er å samle inn data internasjonalt og noen eksempler på hvilke data som er forholdsvis enkle å samle er:

1. hundepopulasjonen
2. hvilke raser er de 10 mest populære
3. rapporterte hundbitt i sykehus/lege-journaler
4. informasjon om hvert enkelt tilfelle, hvem, hva, hvor og hva som hendte i mer detalj.

En uavhengig gruppe vil se på dataene og gi noen konklusjoner.

Katteatferd

Claude Beata fra Frankrike kom med en del nye og gamle tanker om kattens atferd, og fra et ståsted som er anderledes enn det angloamerikanske.

1. Katter er ikke små hunder
2. Et hierarkisk system eller dominansbegrepet krever etablerte sosiale grupper, og vi vet at katter i et visst område driver med time-sharing for å unngå konflikter med nabokatten (dvs at den ene katten har førsteretten til området mellom 0800-1200, mens den andre katten har førsteretten mellom 1200-1600, osv). Hvem som bestemmer over et territorium varierer altså med tiden på døgnet og dette varierer også i tidsperioder (over måneder). Konklusjonen er altså at katten ikke former et hierarkisk system slik som hunden. Som et eksempel, vi kan lære katten bite/klore-begrensning og tolerere pelsstell/tannstell, men det betyr ikke at katten er underdanig.

3. Han satte også et stort spørsmåltegn til hvor sosial katten er, når 6 hannkatter " jakter" på den samme hunkatten i løpetiden!
4. Allikevel var han ikke i tvil om at katten kan forme sosiale bånd (**attachment**). De kan forme bånd til forskjellige arter (mennesker/hunder) og til andre katter. Dette krever at katten møter den andre arten eller andre katter i sosialiseringstiden 3-7 ukers alder. Det at katten kan velge å forme sosiale bånd, men at de ikke trenger det for å fungere, kalles for "non-obligatory social animals".
5. Den beste måten å teste om kattunger vil utvikle seg til vennlige vesener, er å ta et tak i nakken. Normal atferd er å bli passiv. Dersom kattungen er 12 uker og fremdeles blir sint ved denne handlingen, betyr det at det er veldig liten sjanse for at den senere blir vennlig mot mennesker.
6. Katten er både rovdyr (predator) og bytte. Det betyr at forsvarsmetoden den bruker vil være avhengig av situasjonen, og kan skifte meget raskt. Katter vil stikke av hvis mulig, men er den trent opp i et hjørne, kommer klør og tenner raskt frem. For veterinærer kan det være et tips at dersom katten svette under potene under konsultasjonen er det 95 % sjanse for at den vil bruke "frys-atferd" som strategi.
7. Atferdskonsultasjoner er vanligere på hunder enn katter. Derfor blir vi også bedre til å gi råd om hunder. Det er viktig å gjøre eiere oppmerksom på normal og unormal atferd hos katt, og at en passiv katt kan meget gjerne slite med angst og frykt, selv om katten ikke er et problem for eieren.

Både Beata og et par andre forelesere ved konferansen nevnte studier som viste sammenhengen mellom stress og sykdom. Et studie viste at katter med FLUTD (Feline Lower Urinary Tract Disease) eller atopi oftere kom fra familier med mer enn en katt i huset i forhold til en kontrollgruppe.

KATT og atferdsproblem: Katten min tisser inne, hva gjør jeg nå?

Del 2

Av Gry Ellingsen Eskeland

Artikkelen under er en innsendingsoppgave til diploma in Companion Animal Behaviour Counselling kurset i Southampton, som er omarbeidet endel for nyhetsbrevet. Dere får bare unnskyldte språket, jeg håper de fleste takler litt engelsk. I denne andre del følger kasusbeskrivelsen av Susie.

Case history

Cat:

Name	Susie
Breed	Siamese
Age	6 years
Sex	Female neutered
Weight	3.5 kg

Family:

Married couple	Tom and Anne
Children	2 1/2 year old son Thomas
House plan	see later
Other pets	none

Presenting complaint:

Urinating outside the litter tray

The cat was adopted at 2 years of age from a pedigree rescue centre. She was spayed just before rehoming and when first adopted, the cat was very suspicious of people. It took the owners over a month before she could be petted, and she has only fully accepted Anne. Tom has few problems with this fact, since he comes home late, around 7 p.m. every night. Tom can pet Susie, but Susie will rarely voluntarily come to him to be petted. The owners report that this is similar with visitors. However, Anne and Susie are best friends, and the cat always go to Anne to be petted when she sits down.

The couple had a baby 2 1/2 years ago and Anne stopped having a lot of time for the cat. When Thomas (the baby) began to crawl, about 2 years ago, the cat began to urinate around the perimeter of the dining room and in

spots in the living room where the child's playpen were kept. When Anne first noticed urine in the living room, it had looked like Susie had stood in the middle and circled, spraying. This is the only area in the living room that has been soiled.

Susie uses the litter tray for all defecation. She also urinates in the tray 2-3 times a day; the client has never seen the cat spray while in her tray. The cat has one uncovered tray and is located in a hidden corner of the kitchen. The clients have always used clumpable litter, although Anne thinks she has bought a scented version recently. The cat does not scratch much in her litter tray and often stands with her feet on the edge, particularly if defecating. During the past 2 years urination outside the tray has increased from occurring occasionally to daily.

The cat is never aggressive to anyone in the house, and she largely ignores the baby.

Anne tells that nowadays the only time she has for herself is at 11 p.m. when she sits on the sofa relaxing together with Tom. The cat instantly jumps on her lap, purring and rubbing. This is now the only attention Susie receives during the day. Weekends are better, since Tom is more at home then.

Tom and Anne are desperate and are seriously considering rehoming or euthanasia of the cat. They are planning to move to a new house and do not want to bring Susie if her problem continues. They are also concerned about their ability to sell this house given the condition of the dining room.

Report from referring vet:

No findings on 3 weekly urine analyses, blood sample for a complete blood cell count and serum biochemistry profile was within normal reference limits and the physical examination revealed nothing abnormal.

CAUSE OF THE PROBLEM

From the history it is likely that the cause of the problem is two-fold. There is evidence of both urine marking associated with anxiety/frustration and inappropriate urination due to substrate aversion.

As the baby started crawling, the cat started spraying. The baby can be looked upon as a fearful stimulus, both because he is novel, and because he smells differently. It is likely that the cat is of a nervous nature, perhaps due to her rehoming status, and the fact that she shows distancing behaviours toward Tom and visitors. The fact that Anne has changed from being very attentive to the cat, to almost having no time for a cuddle, makes it likely that Susie is frustrated.

Substrate aversion is shown by the fact that the cat does not scratch much in her litter tray and often stands with her feet on the edge, particularly if defecating. She is urinating in the perimeters of the dining room, which is possibly to provide security to herself in the fear provoking environment, or a secondary location/substrate preference.

Heritable factors can be significant. Siamese cats are known to have more toileting problems than other breeds (Appleby, 2001, Braastad et al, 1999). Is it due to the high-strung nature of Siamese cats coupled with being mainly kept solely indoor?

It may be that location and substrate of litter tray has been acceptable for a long time, but suddenly after a trigger, the litter substrate or tray is no longer acceptable. This may usually occur even if whatever triggered the change, has disappeared. In this case the trigger has not disappeared, and Susie is not showing complete substrate aversion. Therefore the most likely reason for the urination and marking is to make her environment more secure by increasing her own smell.

POSSIBLE TREATMENT PROTOCOLS

Indoor toileting/markings has been and are largely being treated with a trial and error approach. Very few owners want to spend the time and money for a complete behaviour consultation, they listen to other cat owners for advice, which may or may not work for the cat in question. The general view is that it is almost untreatable, which means that quite a few cats die from the "disease".

Trial 1: The owner may interpret the behaviour in an anthropomorphic way: "Susie is mad at me, she's trying to tell me something", or "she does it in revenge, since I spend less time with her now" and think that if she only spends more time, the problem will disappear. **Error 1.** The problem must be looked at from the cat's view.

Trial 2: Advice from other cat owners may be to confine the cat for 3 weeks in a small room/cage with food, water and a litter tray, then release her. **Error 2** The problem is likely to recur when the cat is released. The cause of the problem has not been ascertained.

Trial 3: The owner goes to her local veterinarian to get psychotropic medicine. **Error 3.** Without a behavioural modification programme as an adjunct to medication, it is unlikely to work.

Trial 4: Advice from a dog trainer may be to try and make soiled areas less attractive. For instance the use of doublesided sticky tape, sandpaper, newspaper, aluminium foil to make the area aversive. **Error 4.** If nothing else is done, it is likely that the cat will find a new area to soil.

With a thorough medical and behavioural history, a competent behaviour counsellor and a correct diagnosis, then:

1. Treat the underlying cause
2. Educate the client
3. Confinement
4. Increasing home security
5. Cleaning the fouled areas
6. Cleaning the litter tray
7. Use of deterrents
8. Medication
9. Pheromonotherapy
10. Punishment
11. Surgery
12. Consider rehoming/euthanasia

1.Treat the underlying cause

There is no controversy in this part of the treatment

- Desensitise and countercondition the cat to the baby and baby toys/playpen. By coupling the fearful stimuli with something relaxing or fun, so that the fear response is not being shown, the new relaxed response may replace the old fear response. When this is done in a gradual way, the cat may learn to like the baby. You need to find out specifically what triggers the fear and also things that the cat likes and are motivated by. In this case we know for instance that the cat likes to be cuddled by Anne. It has been shown that body contact and play improves the social relationship between cats. This might also work between humans and cats (Heidenberger, 1997)
- Give the cat a substrate that it likes. Borchelt (1991) reports that when looking for a better substrate for a cat litter, you are unlikely to find one among the commercial clay-based cat litters. These litters vary with respect to deodorants and clumping ability and amount of dust, but all have about the same range of particle sizes. Other substrates have been tried, like wood chip, sand and topsoil with varying degrees of success. His paper suggest that the commercial brand Everclean is the one preferred both before other clay products, sand and topsoil.
- Get another cat as companionship? It is an appropriate option for this cat, which lacks stimulation and friendship, but it is very risky. Cats are to a degree social, but they like to pick their friends themselves. There is a risk for a conflict therefore an increase in the spraying. It may be an option after improvement with the desensitisation and counterconditioning is seen.

2.Client education about the problem behaviour, about myths about treatment and about realistic expectations.

- Give the owners information about the cause of the problem and the likely development of the behaviour as explained above.
- Inform the owners why a simple trial and error approach is unlikely to be helpful
- Inform the owners that behaviour treatment takes time, and that they cannot expect an overnight cure. Tell them that behaviour takes longer time to change when it has been in the repertoire for 2 years than when it has just started.
- Motivate them to set goals for the behaviour modification.

1. Confinement

The idea of confinement is both to increase the cat's security as well as making sure that the cat gets it right. Most experts emphasise that it is important to gradually increase the area for freedom and that the cat must be taken out for socialisation and play several times a day, when it can be supervised. The time period for confinement is a controversy, but not whether confinement should be used. Heath (2000) suggests that only a few days is needed before the cat gets a gradually bigger area. Landsberg et al (1997) suggests a time period from 1-8 weeks and Overall (1997) suggest up to 3 weeks. Overall also suggest spying on the cat in the periods when the cat is let out in a bigger area, putting a bell on the cat to make it easier to track. This should probably be unnecessary if the area allowed into is not bigger than the cat can cope with.

2. Increasing home security

By increasing the level of attention that the cat gets, both by increasing cuddling time, playtime and giving frequent small meals, the cat can feel more comfortable at home.

3. Cleaning the fouled areas

The cat has a tendency to go back to earlier sprayed locations to top up the smell, and therefore thorough cleaning is important. The common advice is to clean all sprayed areas with an enzymatic cleaner, and wait at least 24 hours before cat is allowed into area. Cleaners that are ammonia-based or chloride-based must be avoided since these smell urine.

Heath (2000) and Appleby (2001) advice that spirit is used after the enzymatic cleaner, for the fatty deposits of the urine.

Are odour eliminators effective? Overall (1997) and Hetts (1999) say yes, while Askew (1996) says no. The important point is that if they have a distinctive smell of their own, it may encourage the cat to return to the location.

4. Cleaning the litter tray

Make sure that the owners clean the litter tray in a way that suits the cat.

5. Use of deterrents

A long list exists of ways to make the soiled areas less attractive. The positive list contains for instance placing food bowls, popular toys, catnip or bedding material in the area. Fun activity like interactive play with the cat in the soiled area is a creative idea, too. The aversive list is longer and contains for instance double-sided sticky tape, sandpaper, citrus odours, scat mat and balloons. The length of the list may be seen as a measure of the probability of the treatment working (The longer the list, the least probable).

6. Medication

The experts differ in opinion on the need for medication in indoor marking cases. Overall (1997) is of the opinion that it is needed in all cases that has had the problem for more than 2-3 weeks, while Hetts (1999) and Heath (2000) are more cautious. The drugs that are suggested are amitriptylene, clomipramine, buspirone or fluoxetine (Overall, 1997, Romatowski, 1998, Heath, 2000).

Bach Flower Remedies have also been used and Mimulus is reported to be useful for spraying cats where fear or timidity is the cause (Couzens, 1999). Another remedy that may be advocated in this case is Heather (for the

Siamese cat, animals that are self-important and very vocal, those that demand attention constantly and want to be the sole recipient of their owners' affections).

7. Pheromonotherapy

The experts have had varying results with the product Feliway, which is a synthetic analogue of the F3 fraction of the feline facial "pheromone". Heath (2000) thinks it is a promising treatment, while Hetts (1999) has had less success with it.

8. Punishment

Not unexpected, the use of punishment is a controversial aspect of the treatment. It varies from those experts that have few problems of advocating it (Beaver, 1992 Overall, 1997), to those that only advocates remote punishment (Hart & Hart, 1985), to those that warns against the use of punishment in cases of anxieties and fears (Landsberg et al, 1997) and to those that are against all forms of punishment (Appleby, 2001, Heath, 2000).

Overall suggests the use of punishment if the scare is sufficient to make the cat abort the behaviour and leave without causing undue panic or inducing fear associated with the litter tray. The examples are water pistol, foghorns, whistles and tins of pennies.

Heath (2000) warns against the use of punishment, because of the likely outcome that the cat can become more fearful, which causes the cat to spray more frequently, but in less detectable places and it can totally destroy the cat owner partnership.

However, all agree that physical punishment is not to be used.

The problem of advocating the use of punishment with an "if" is that most owners are not equipped with the ability to see when it becomes inappropriate and against its purpose.

9. Surgery

Both olfactory tractotomy and cutting the ischiocavernosus muscle has been advocated in the refractory cases (Hart, 1981, Hauptmann & Komtebedde, 1990).

For people that have a law against taildocking, earcropping and declawing, the suggested surgery is unlikely to be considered.

10. Consider rehoming/euthanasia

The owners have already said that they are considering rehoming/euthanasia, and if they still after getting a treatment protocol and prognosis do not think they are able to go through it, it must be considered. The welfare of the cat must be our first priority.

However, they have gone through quite a few blood and urine analyses before the consultation, so they may want to spend some more time and work to get the problem sorted.

Conclusion

The purpose of this answer has been to cover some of the aspects of cats urinating in the house, with most emphasis on the differential list. A case history is provided, with an explanation of the cause of the problem and a discussion of possible treatment protocols.

Høstkurs: Metodebruk/Trenerferdigheter- Praktisk kurs med hund

På grunn av at det har vært vanskelig å få forelesere til høstkurset har vi valgt å heller tilby et praktisk kurs der deltakerne jobber i grupper på 4 eller 5 med egen hund. Oppgavene vil bli tredelt, dvs at hver deltaker får i oppgave å instruere en "hund-eier", å forbedre egen hundefører-

teknikk, og observere/ gi konstruktiv kritikk til instruktør/hunde-eier/hundefører. Oppgavene går på rundgang, slik at alle får prøve på alle oppgaver.

For å gi et eksempel kan instruksjonsoppgaven være å lære hunde-eieren hvordan hunden skal slutte å bjeffe når det ringer på døren, eller hvordan den skal roe seg ned i forstyrrende miljø. Egen hundefører-teknikk kan gå på timing av belønning, "limited hold", shaping-ferdigheter, variabel belønningsteknikker, etc. Observasjons/kritikk oppgaven vil bli å finne måter å effektivisere observasjonen og kritisere både positivt og negativt. Oppgavene vil bli utdelt på forhånd, slik at det er mulig å forberede. Diskusjon av hver treningsøkt i gruppen, og en oppsummering på slutten av dagen.

Sted er ikke helt i orden enda, men det blir innendørs. Datoen blir 1/12-01. Prisen vil avhenge av kostnad på lokalet.

Framtidige kurs/ledige stipendiater

Høstkurs: Metodebruk/Trenerferdigheter Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr

Sted: ?

Dato: **1/12-2001**

Kostnad lørdag:

Bindende påmelding til NAS v/Gry Eskeland, pb 1109,
1502 Moss, e-post: leder@nas.rett.no

University of Southampton Diploma/Msc (Companion Animal Behaviour Counselling)

Sted: University of Southampton

Kostnad: ca. £600 per modul.

Opptakskrav: Universitetsgrad + praksis

Detaljer fra: Dr Anne McBride, Department of Adult
Continuing Education, New College, The Avenue,
Southampton SO17 1BG

Atferd 2001

Norsk Kennel Klubs atferdsseminar

Dato: 03. og 04. november 2001

Sted: Rica Sjølyst, Oslo

Forelesere fra Norge og Sverige, Program kommer

Pris: 750 kr inkl. lunsj begge dager

Bindende påmelding til: Norsk Kennel Klub, PB 163

Bryn, 0611 Oslo, E-post: atferdseminar@nkk.no
innen 01.10.01

bankgiro: 1600 40 39983 (angi hva betalingen gjelder)

Årsmøtekurs: Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr

Sted: Norges Veterinærhøgskole

Dato: **15-17/2-2002**

Kostnad lørdag:

Kostnad søndag:

Forelesere: Følg med her for tema og foreleser!

University of Southampton Certificate in Applied Animal Behaviour

Sted: University of Southampton

Kostnad: ca. £360 per modul

Opptakskrav: Dyrepleierutdannelse, eller tilsvarende
høyskolegrad

Detaljer fra: Dr Anne McBride, Department of Adult
Continuing Education, New College, The Avenue,
Southampton SO17 1BG